

## Homosexuellas rättigheter

Utgångspunkter Alla människor har vissa grundläggande behov gemensamt. Till dessa hör behov av kärlek, sex, trygghet och gemenskap med andra människor. Kärlek är en viktig drivkraft för såväl personlig som samhällelig utveckling. Vår syn är att kärlek och sexualitet mellan människor av samma kön är lika mycket värd som kärlek och sexualitet mellan människor av olika kön. Öppenhet och respekt gentemot homo- och bisexualitet är en förutsättning för att alla skall kunna leva ett värdigt liv oavsett sexuell läggning eller könstillhörighet. Tyvärr visas i vårt samhälle fortfarande en intolerans gentemot homosexuella, bisexuella och **transpersoner**, vilken bl.a. tar sig uttryck i form av trakasserier, våld och diskriminering. De hätska reaktionerna mot utställningen Ecce Homo och det våld som riktats mot homosexuella och deras möteslokaler inte minst under det senaste året talar sitt tydliga språk.

Homofobi är samlingsbegreppet för de negativa reaktioner en del människor visar mot homosexuella. Homofobi beskrivs i nationalencyklopedin som en personlig, irrationell rädsla för homosexualitet, homosexuella människor eller egna homosexuella impulser. Även samhällets rädsla för och intolerans mot homosexuella kan kallas homofobi. Rädsla och okunskap ligger bakom homofobi. Det är därför nödvändigt att på olika vägar med kraft bekämpa de negativa attityder och felaktiga begreppsbildningar rörande homo- och bisexualitet som finns i samhället.

Homo- och bisexuella är män och kvinnor i olika åldrar, med olika etnisk bakgrund, religion och politisk uppfattning. De kommer från olika samhällsklasser, från städer och från landsbygden. Det enda som skiljer dem från heterosexuella är att de har förmågan att älska och känna sexuell attraktion till någon av samma kön.

Vår mening är att **transvestiter**, **transsexuella** och andra **transgendergrupper** självklart skall omfattas av samma skydd mot diskriminering och våld som homo- och bisexuella.

Riksdagen har också gjort uttalanden som går i denna riktning. Som exempel kan nämnas LU 1973:20: "en samlevnad mellan två parter av samma kön är en från samhällets synpunkt fullt acceptabel samlevnadsform", SOU 1975/76:19: "den bästa grunden för att (förbättra homosexuellas situation i samhället) måste därför vara att fortlöpande på olika rättsområden skapa regler, vilka så långt som möjligt inte leder till särbehandling av homo- sexuella" samt prop. 1986/87: "den enda säkra skillnaden mellan homo- sexuella och heterosexuella är att homosexuella känslomässigt dras till personer av samma kön. I homosexuellas och heterosexuellas förhållanden finns motsvarande känslor av vänskap, omsorg, lojalitet, ömhet, kärlek osv. (...). Att det finns underlag för att dra dessa slutsatser är (...) viktigt eftersom det ger en säker grund för ställningstagandet att homosexuella inte skall diskrimineras (...)". Trots dessa riksdagens ställningstaganden diskrimineras fortfarande

som inledningsvis nämnts homo-/bisexuella och **transpersoner**.

Vi vill med denna motion till riksdagen bidra till att respekt och tolerans skapas för människors rätt att välja vem man vill leva med oavsett kön, och att uttrycka sin könstillhörighet som man själv vill, oavsett biologiskt kön. Vi som parlamentariker i Sveriges riksdag vill medverka till att belysa och synliggöra situationen för människor med olika sexuell läggning och könstillhörighet. Vi vill att FN:s konvention om människors lika värde och likhet inför lagen efterlevs. Vår strävan är att nå dit där lagstiftningen inte diskriminerar och särskiljer. Så länge en människa inte skadar andra människor eller inskränker en annan människas frihet måste hon/han ha rätt att välja hur hon/han vill leva sitt liv och möta respekt och tolerans för detta.

Förtryck, våld och diskriminering Förtrycket mot homo-/bisexuella och **transpersoner** tar sig många olika former, alltifrån glåpord och nedsättande omdömen till grovt fysiskt våld och mord samt förstörelse av samlingslokaler.

Eva Tiby vid kriminologiska institutionen vid Stockholms universitet kommer inom kort att lägga fram en avhandling där hon visar att 27 procent av tillfrågade homosexuella personer råkat ut för någon form av hot eller våld på grund av sin sexuella läggning. Homosexuella i Göteborg är värst utsatta. Här uppger 36 procent av de tillfrågade att de utsatts för hot eller våld på grund av sin homosexualitet.

I Norge kom i början av året en rapport där våldet mot homosexuella redovisas (NOVA Rapport 1/1999). Enligt denna studie utsätts lesbiska kvinnor dubbelt så ofta för hot som kvinnor i den generella befolkningen. För män är hot ännu vanligare, tredubbelt så ofta. Vidare är de homosexuella männen mer oroliga än de lesbiska kvinnorna för att gå ut. Detta går stick i stäv mot vad som är fallet i den generella befolkningen. Iakttagelserna har lett till debatt i det norska stortinget om vilka åtgärder som behöver vidtas för att förebygga våld mot homosexuella.

Vi känner inte till några motsvarande undersökningar vad gäller hot och våld mot **transpersoner**, men tidigare undersökningar av våld mot homosexuella har visat att det som provocerar angriparen oftast är vad man uppfattar som könsöverskridande klädsel eller beteende, och då **transpersoner** ofta skiljer sig ännu tydligare från mängden, drabbas de troligen minst lika ofta som homo- och bisexuella personer.

I maj 1999 bildade homo- och bisexuella studenter i Sverige en egen förening. Det skedde vid ett möte i Linköping där polisen bedömde risken för oroligheter så stor att studenterna tvingades betala 30 000 kr för den vakthållning polisen ansåg nödvändig för att kunna garantera säkerheten vid mötet. Redan att studenterna tvingades stå för dessa kostnader visar vilken diskriminering homo- och bisexuella utsätts för. Samhället ställer ju upp med betydligt större belopp när det gäller säkerheten vid t.ex. fotbolls- matcher men här krävdes privata medel för att garantera en så grundläggande demokratisk rättighet: mötesfriheten.

Det är oacceptabelt att våld, hot och diskriminering mot homo-/ bisexuella och **transpersoner** är vardagliga företeelser i Sverige och övriga världen. Att vara invandrare och homo- eller bisexuell i Sverige är att vara utsatt för dubbelt förtryck. Man möter dels den intolerans, rasism och främlingsfientlighet som människor i Sverige visar invandrare, dels den intolerans mot homosexualitet som såväl svenskar som de egna landsmännen kan visa.

Därför måste arbetet med att bekämpa våld, hot och diskriminering mot homo-/bisexuella och **transpersoner** bedrivas både i Sverige och i internationella fora, t.ex. i Nordiska rådet, EU, FN och Europarådet.

Konkreta åtgärder som behöver vidtas i Sverige är att brottsbalkens bestämmelse om kränkning av person grundat på tillhörighet till folkgrupp m.m. (29 kap. 2 § första stycket 7) kompletteras så att bestämmelsen om hets mot folkgrupp utvidgas till att omfatta hets mot homo-/bisexuella och **transpersoner**. Vidare bör motsvarande ändringar göras i tryckfrihetsförordningen (TF 7 kap. 4 § 11) samt diskrimineringsförbud införas i regeringsformen (RF). Riksdagen har avvisat sådana motionsförslag med hänvisning till att den inte vill föregripa de förslag den pågående parlamentariska utredningen om bl.a. kriminalisering av hets mot homosexuella som skall vara klar den 31 oktober 2000. Det gör att nazistiska och andra extremistiska grupper kan fortsätta att sprida i dag fullt laglig hatpropaganda som går ut på att homo- och bisexuella inte har rätt att leva och att den som mördar homo- och bisexuella är en hjälte. Vi anser därför att det brådskar med att få en lag- ändring till stånd som gör det straffbart att utöva hets mot homo-/bisexuella och **transpersoner** och att denna fråga måste behandlas med förtur.

En annan konkret åtgärd vore att låta brott och våldshandlingar riktade mot dessa grupper utredas av specialutbildad personal som har en mer ingående kännedom om homo-/bisexualitet och **transproblematiken** än polisen och som därmed har bättre förutsättningar att se mönstren i brotten.

En tredje åtgärd är insatser för att förebygga de riktade brotten och våldet mot homo-/bisexuella och **transpersoner**. Det kan t.ex. handla om bättre samarbete mellan polis, homosexuellas organisationer, kommuner, lokala brottsförebyggande råd etc.

Det är också beklagligt att **transpersoner** uttryckligt undantas från skyddet mot diskriminering på grund av sexuell läggning. Motivet för undantaget till trots, ger man genom den nuvarande skrivningen mer eller mindre tydliga signaler att **transvestiter**, **transsexuella** och andra **transpersoner** faktiskt får diskrimineras.

Svensk lagstiftning bör snarast anpassas så att den på alla punkter omfattar det skydd för **transsexuella** som uttalas i Europaparlamentets "Recommendation 1117 (1989) On the condition of **transsexuals**" och "Resolution on discrimination against **transsexuals**". Här ingår bland annat ett lagstadgat förbud mot diskriminering i arbetslivet.

Homosexuella och barn År 1995 infördes möjligheten att ingå registrerat partnerskap i Sverige. Därvid blev det möjligt för två personer av samma kön att registreras som partner. En del par väljer att ingå sådant partnerskap, andra väljer att leva som sambor. Partnerskapet ger samma rättigheter och skyldigheter som ett äktenskap mellan två personer av olika kön. Undantag är möjligheterna att ansöka om gemensam adoption, insemination och gemensam vårdnad liksom de internationella verkningarna av äktenskap.

Uppdraget som partnerskapsförrättare är skilt från uppdraget som vigselförrättare. Det behövs således två skilda förordnanden från länsstyrelsen. I dag har endast cirka 60 procent av landets enskilt förordnade förrättare behörighet att förrätta registrering av partnerskap. Vi anser att det borde vara självklart att den som åtar sig detta uppdrag skall vara beredd att ge alla medborgare samma behandling oavsett deras sexuella läggning. Lagstift-

ningen behöver således ändras på denna punkt. Vi anser dessutom att partnerskap inte bara måste kunna ingås i Sverige utan också på svenska ambassader, vilket inte är möjligt i dag. Partnerskap måste också kunna ingås i Sverige om man är medborgare i annat land med samma lagstiftning som i Sverige.

Våren 1999 upprättades inom Justitiedepartementet en promemoria (DS 1999:14) med lagförslag som medför att det skulle bli möjligt för utländska medborgare med stark anknytning till Sverige att ingå partnerskap här i landet. Enligt promemorian är avsikten att även medborgare i andra stater skall jämföras med svenska medborgare i takt med att bestämmelser om partnerskap införs i respektive lands lagstiftning. Vi anser att detta förslag inte är tillräckligt utan är kritiska till att övriga länders homosexuella medborgare inte kan ingå partnerskap på samma villkor som heterosexuella kan ingå äktenskap. Anknytningsvillkoret i lagen om registrerat partnerskap bör i sin förlängning helt avskaffas. För heterosexuella personer som önskar ingå äktenskap finns inga anknytningsvillkor. Det är därför oskäligt att kräva detta av homosexuella personer.

Vi anser också att de två sambolagar som finns i dag, en för heterosexuella och en för homosexuella, bör slås samman så att alla sambopar får lika rättigheter och skyldigheter. Detta är i enlighet med utredningens om partnerskap förslag från hösten 1993 och borde därför kunna genomföras utan att man avvaktar Sambolagsutredningens förslag.

Många homosexuella har barn. Dessa barn kommer ofta från tidigare heterosexuella förhållanden, men det blir allt vanligare att homosexuella skaffar sig barn genom insemination eller genom andra former av planerade graviditeter.

Om ett heterosexuellt par lever tillsammans och en av dem har ett barn från ett tidigare förhållande kan de få gemensam vårdnad om det barnet. Den möjligheten finns inte för ett homosexuellt par i samma situation.

Heterosexuella gifta par kan adoptera barn. Det kan också enskilda individer om de bedöms kunna utöva ett föräldraskap till barnets bästa. I Sverige finns barn som adopterats av en ensamstående homosexuell. Homosexuella som ingått partnerskap kan däremot inte adoptera även om de som enskilda individer skulle godkännas som adoptivföräldrar. Här före- ligger således en diskriminering av homosexuella, grundad på uppfattningen att två pappor eller mammor är sämre än en.

Den kunskap som finns om barn i homosexuella familjebildningar åter- finns bl.a. i Folkhälsoinstitutets rapport 1997:23 och American Psychological Associations översikt av den forskning som finns om homosexuella som föräldrar. Mest erfarenhet finns om barn som växt upp i lesbiska relationer. De olika studierna pekar i samma riktning, nämligen att barn med bi- eller homosexuella föräldrar har det minst lika bra som andra barn. De skiljer sig inte på något sätt från barn som växer upp i heterosexuella relationer. Möjligtvis är de något mer toleranta mot människor som avviker från majoriteten. Det enda problem man pekar på i den amerikanska studien är samhällets fördomar och intolerans mot homosexuella som bl.a. påverkat utgången av en del vårdnadstvister. Studien visar också värdet för homosexuella familjer av att det finns ett stödjande nätverk av andra vuxna som är positiva till den homosexuella relationen.

Erfarenheten visar att homosexuella föräldrar är mycket måna om att deras barn får nära kontakt med vuxna av båda könen, detta för att tillfredsställa barnens behov av att under sin uppväxt identifiera sig med både kvinnor och män.

I Danmark har Folketinget i maj 1999 antagit ett lagförslag som innebär möjlighet för registrerad partner att adoptera partnerns barn; undantaget är adoptivbarn med utländsk bakgrund. I Nederländerna har regeringen lagt fram ett lagförslag i vilket man vill ge möjlighet till adoption på villkor att det homosexuella paret bott ihop i tre år och barnet bott hos paret i minst ett år. Det homosexuella paret förhållande behöver emellertid inte vara registrerat. I motsats till heterosexuella par får dock homosexuella ännu inte adoptera utländska barn. Det beror på regeringens oro för att det skulle bli svårare för heterosexuella att adoptera barn från andra länder.

Vi anser det självklart att barnets bästa skall vara utgångspunkten för adoption och insemination, inte om föräldrarna är homo- eller bisexuella. Huvudfrågan vid adoption eller insemination är om barnet kan få tillräcklig omsorg och kärlek från sin/sina kommande föräldrar. Det är utifrån den utgångspunkten prövningen bör utgå, inte om föräldrarna eller föräldern är homo- eller bisexuell. Lagstiftningen bör därför ändras i enlighet med detta synsätt.

En situation då två personer av samma kön faktiskt kan ha gemensam vårdnad, är om den enda föräldern byter kön. Trots detta tillåter nuvarande lagstiftning inte att en gift person ansöker om könsbyte, och det finns exempel på mycket väl fungerande familjer, där föräldrarna efter 20-25 års äktenskap tvingas ta ut skilsmässa för att en av makarna skall få den medicinska hjälp han eller hon har laglig rätt till.

Kunskaperna om homo- /bisexualitet och **transfrågor** måste ökas. Folkhälsoinstitutet (FHI) har gjort en uppföljning 1997 av de förslag om kunskapshöjande insatser som utredningen om homosexuella i samhället lade fram i sitt betänkande 1984 (SOU 1984:63). FHI konstaterade att information och kunskapsspridning om homosexualitet är bristfällig både i skolan och i högre utbildningar. Såväl Skolverket som Högskoleverket bör därför få i uppdrag att lägga upp en plan för hur undervisningen skall kunna förbättras på denna punkt. Inom skolan är det en naturlig del i sex- och samlevnadsundervisningen, inom högskolan är det framför allt i utbildningen för lärare, socionomer, läkare, präster, psykologer, jurister och poliser som kunskapen om homo- /bisexualitet och **transfrågor** måste få en mer framträdande plats.

Kunskapen och insikten om homo-/bisexuellas och **transpersoners** livsvillkor (homokompetens) måste också stärkas hos en rad nyckelgrupper inom den offentliga sektorn. Det gäller främst inom rättsväsendet, utbildningen, hälso- och sjukvården samt socialtjänsten. När det gäller rättsväsendet anser vi att det är Domstolsverket som bör ha ansvaret för att höja myndigheternas homokompetens. För utbildningsväsendet är det Skolverket och Högskoleverket som bör ha ansvaret och när det gäller hälso- och sjukvården samt socialtjänsten Socialstyrelsen centralt samt landsting och kommuner lokalt. Också ambassadpersonal behöver information om homo-/bisexuellas och **transpersoners** situation inte minst med tanke på att lagstiftning och verklighet långt ifrån alltid går hand i hand. På motsvarande sätt borde TF 7 kap. 4 § 11 förändras och grundlagsskydd bör ges när det gäller hets och

diskriminering mot homo- och bisexuella genom att detta förs in i regeringsformen.

Likartade behov finns inom flera av dessa områden för **transpersoner**.

Hälsa För att hälso- och sjukvården skall vara anpassad efter människors behov behövs kunskap om könsskillnader i ohälsa, behandling, rehabilitering, vårdutnyttjande etc. I de stora utredningar som gjorts under senare år om vården förbigås de lesbiska kvinnornas behov med tystnad. Av Susann Hervorsdotters enkätundersökning i Stockholm framgår att kunskaperna om lesbiska kvinnors problem och behov är små och att endast hälften av kvinnorna i undersökningen berättat för gynekolog om sin homosexualitet.

Sex mellan män är främsta spridningsvägen för hiv i Sverige men antalet fall är sett i ett internationellt perspektiv mycket lågt mycket tack vare de stora insatser som gjorts med statliga medel och med hjälp av homo- och bisexuellas organisationer. Det är viktigt att dessa satsningar får fortsätta och att också i fortsättningen medel öronmärks för insatser av detta slag.

En annan viktig åtgärd i hivpreventionen är att tillåta anonym testning. Fler vågar då komma till testning vilket i sin tur leder till tidigare behandling av de smittade och information om hur vidare smittspridning kan förhindras.

Bastulagen infördes vid hivpidemiens början som ett led i det hivpreventiva arbetet. Den är nu föråldrad och når inte sitt syfte att förhindra spridning av hiv. Vi anser därför att den bör avskaffas.

Kultur Kulturens betydelse för att påverka attityder och fördomar är ovedersäglig. Likaså är kulturen en hiv viktig källa till förståelse för och bekräftelse av egna känslor. Därför är det viktigt att kulturaktiviteter där homo-/ bisexuellas och **transpersoners** situation beskrivs stimuleras. Det är anmärkningsvärt att det är så ovanligt med positiva skildringar av homo- och bisexuell kärlek i böcker, teater, film, musik eller i bildkonsten. Inom homosexuellas egna kulturaktiviteter finns också svårigheter att nå ut till en bredare publik, bland annat beroende på att de traditionella vägarna via etablerade eller fria grupper inte är öppna.

Vi anser att det är angeläget att de institutioner i det svenska samhället som har ansvar för att stödja kulturaktiviteter även prioriterar kulturaktiviteter som skildrar homo-/bisexuellas och **transpersoners** situation. Sverige kan även använda sådana kulturaktiviteter som ett aktivt verktyg i biståndsarbetet för att öka demokratiseringen och respekten för de mänskliga rättigheterna i andra länder, särskilt våra grannländer Estland, Lettland, Litauen, Polen och Ryssland.

Vi anser vidare att det är viktigt att folkbibliotekens inköpspolitik utformas så att alla former av diskriminering motverkas och att behoven av böcker och tidskrifter och video om, av och för homo-/bisexuella och **transpersoner** tillgodoses. Särskilt viktigt är tillgången till detta för unga personer som oroas av sina känslor.

Utredning om situationen för homo-/bisexuella och **transpersoner** i glesbygd Glesbygdsverket har till uppgift att "stödja utvecklingen för och lämna förslag till förbättringar med avseende på glesbygds- och landsbygdsbefolkningens levnadsförhållanden i olika delar av landet med tyngdpunkten i skogslänens inre delar samt skärgårdsområdena". Något stöd, eller förslag till förbättringar, för homo-/bisexuella eller **transpersoner** har till dags dato inte getts från Glesbygdsverket. Kunskapen om gruppen

homo-/bisexuella samt **transpersoner** i glesbygd är mycket liten och någon större studie av gruppen finns inte.

Homo-/bisexuella och **transpersoner** i gles- och landsbygd lever under speciella omständigheter. Att vara normbrytare kan vara svårare i sådana miljöer än på andra ställen. Detta visar studier av kvinnor i landsbygd gjorda av Glesbygdsverket. Vidare är kunskapen om homo-/bisexualitet och **transpersoner** ofta mindre i glesbygd och i den kommunala verksamheten finns sällan något som avser att förbättra situationen. Detta intryck förstärks av den kommunenkät som RFSL genomfört i landets samtliga kommuner. Det är inte helt ovanligt att politiska företrädare i glesbygdskommuner ignorerar att det finns homo-/bisexuella i deras kommun. Inte minst har detta framkommit i samband med partnerskapslagens införande. För homo-/bisexuella och **transpersoner** i glesbygd kan det också vara svårt att skapa sig förebilder dels på grund av negativa attityder, dels på grund av att intresseorganisationer för homo-/bisexuella och **transpersoner** sällan verkar där. Resultatet blir att många väljer att flytta till större orter, trots att de under andra omständigheter hade valt att stanna.

Vi anser därför att Glesbygdsverket bör ges i uppgift att tillsammans med Folkhälsoinstitutet utreda levnadsförhållandena för homo-/bisexuella och **transpersoner** i glesbygd samt komma med förslag till åtgärder för att förbättra deras situation. En sådan utredning bör genomföras i samarbete med ideella organisationer som RFSL.

Forskning FHI:s kartläggning 1997 av forskning om homosexualitet visar att forskning om homosexuellas situation förekommer, men att den bedrivs sporadiskt. Yngre forskare är intresserade av att ta sig an olika frågeställningar men i avsaknad av handledare kommer forskningen inte till stånd.

Vi anser att regeringen i den kommande forskningspolitiska propositionen bör lägga ett förslag om hur forskning kring homo- och bisexuellas situation skall kunna stimuleras.

Då **transvestism** och **transsexualism** inte är lika vanligt som homosexualitet, bedrivs ännu mindre forskning om dessa grupper, varför svenska forskare och myndigheter måste bevaka den internationella forskningen på området.

Internationell solidaritet och flyktingfrågor I många länder är homosexualitet förbjuden. T.o.m. dödsstraff kan bli aktuellt som straffåtgärd. I andra länder kan religion och kulturtraditioner göra det svårt att leva som homo-/bisexuell eller **transperson** även om detta inte är förbjudet.

Därför bör Sverige i alla internationella sammanhang arbeta för homo-/bisexuellas och **transpersoners** rättigheter inte kränks, t.ex. i FN eller EU. För medlemskap i EU är det en självklarhet att dessa grupper skall ha samma grundläggande rättigheter som alla andra. Vi anser också att Sverige i samband med biståndsgivning skall ta upp en diskussion med berört land kring mänskliga rättigheter som även innefattar homo-/bisexuellas och **transpersoners** grundläggande rättigheter i den anda som FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna står för.

USA, Kanada och Australien är länder som godtagit förföljelse på grund av sexuell läggning eller kön som flyktingsskäl. Detta är en tolkning av Genèvekonventionen som UNHCR stöder och som Sverige också med kraft bör stödja och driva internationellt.

Erfarenheten har visat att 3 kap. 3 § utlänningslagen gång på gång feltolkas eller inte tillämpas, till förfång för de asylsökande. Veterligen har ingen hittills fått uppehållstillstånd med stöd av den paragrafen, d.v.s. den som hyser välgrundad fruktan för förföljelse på grund av kön eller homosexualitet. Därför anser vi att förföljelse på grund av kön eller på grund av att man är homo-/bisexuell eller **transperson** måste föras in under 2 § under flyktingbegreppet.

Tidigare riksdagsbehandling En del av de yrkanden som vi framför här har avslagits vid tidigare riksmöten antingen genom att en riksdagsmajoritet hänvisat till pågående utredning eller ansett att tillräckliga åtgärder redan vidtagits. Vi instämmer inte i det senare och finner med tanke på den diskriminering och det våld homo- /bisexuella och **transpersoner** utsätts för att kraftfulla åtgärder måste vidtas och det utan dröjsmål.

Hemställan Med hänvisning till det anförda hemställs 1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ändring av tryckfrihetsförordningens, brotts- balkens och regeringsformens bestämmelser om kränkning av och hets mot person grundat på tillhörighet till folkgrupp,<sup>1</sup> 2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om speciella utredare av brott och våld mot homo-/ bisexuella och **transpersoner**,<sup>2</sup> 3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om insatser för att förebygga våld mot homo-/ bisexuella och **transpersoner**,<sup>2</sup> 4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om undantag för **transpersoner** från skydd mot diskriminering på grund av sexuell läggning,<sup>1</sup> 5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om anpassning av svensk lagstiftning till Europa- parlamentets rekommendation och resolution,<sup>1</sup> 6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ändring av lagstiftningen beträffande vigsel- förrättare och partnerskapsförrättare,<sup>3</sup> 7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om möjlighet att ingå partnerskap på svenska ambassader,<sup>3</sup> 8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ingående av partnerskap i länder med samma partnerskapslagstiftning,<sup>3</sup> 9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om avskaffande av anknytningsvillkoret i lagen om registrerat partnerskap,<sup>3</sup> 10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en gemensam lagstiftning för homosexuella och heterosexuella sambor,<sup>3</sup> 11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att endast barnets bästa skall vara utgångs- punkten vid adoption och insemination - inte föräldrarnas eller föräldrarnas sexuella läggning,<sup>3</sup> 12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att gifta **transsexuella** personer inte skall tvingas till skilsmässa för att kunna få ändrad könstillhörighet, 13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att kunskaperna om homosexualitet och **transfrågor** måste ökas, 14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att tillgodose homo-/bisexuellas och **transpersoners** behov av hälso- och sjukvård, 15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av öronmärkta medel för insatser för att förebygga spridningen av hiv, 16. att riksdagen som sin mening ger

regeringen till känna vad i motionen anförts om möjligheten till anonym testning av hiv, 17. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om avskaffande av den s.k. bastulagen, 18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kulturaktiviteter för att påverka attityder och fördomar mot homo-/bisexuella och **transpersoner**,<sup>5</sup> 19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utredning av homo-/bisexuellas och **transpersoners** situation i glesbygd, 20. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om forskning om homo-/bisexualitet samt **transvestism** och **transsexualism**,<sup>6</sup> 21. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om internationell solidaritet och flyktingfrågor,<sup>4</sup> 22. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bistånd till utvecklingsländer där homo-/bi- sexuellas och **transpersoners** rättigheter kränks.<sup>4</sup>

Stockholm den 14 september 1999

Barbro Westerholm (fp)

Tasso Stafilidis (v)

Hillevi Larsson (s)

Ulla Hoffmann (v)

Tanja Linderborg (v)

Maggi Mikaelsson (v)

Lennart Värmbj (v)

Sofia Jonsson (c)

Helena Bargholtz (fp)

Ulf Nilsson (fp)

Johan Pehrson (fp)

Gunnar Goude (mp)

Mikael Johansson (mp)

Yvonne Ruwaida (mp)

Mats Einarsson (v)

1 Yrkandena 1, 4 och 5 hänvisade till KU.

2 Yrkandena 2 och 3 hänvisade till JuU.

3 Yrkandena 6-11 hänvisade till LU.

4 Yrkandena 21 och 22 hänvisade till UU.

5 Yrkande 18 hänvisat till KrU.

6 Yrkande 20 hänvisat till UbU.